Ч. 246 (11.214). Львів, четвер 3. листопада 1927. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Десять літ.

Львів, 1. листопада 1927.

Десять літ минуло у жовтні з того часу, як російські комуністи-більшовики взяли владу в свої руки, розігнавши безцеремонно виборні, загально-російські установчі збори. Десять літ державної праці вже поза нами. Робити підсумки її з тієї нагоди? Вартоб, але цього не мож зробити ні в одній ні в двох статтях. На це треба писати цілу книгу. Треба проходити по порядку всі їх експерименти, всю еволюцію, відзначувати та насвітлювати усі конфлікти і катаклізми, які кидало життя, які спричинював хід подій між теорією фанатиків і дійсною реальною працею сфанатизованих будівничих соціялізму в хліборобській країні.

В часи военного комунізму, в часи численних военних фронтів виказали більшовики незрівнаний гарт, витревалість та залізну послідовність. В ті часи поглиблювалася руїна, розливалося широке горе — від Тихого Океану по Балтик, від Білого по Українське море. Ріками спливала кров, а наша земля перемішувалася з нею найобильніше. Та для більшовиків була в ті часи тільки одна альтернатива: виграти — а коли ні, то зійти з арени так, щоби на пожарищ горя нічого не лишилось.

Коли ж минули страшні, невиносимі часи военного комунізму, прийшов час опамятання, прийшов час відбудови. Почалася вона від нової економічної політики т. зв. „неп-а". Неп — це перший великий компроміс між теорією й дійсністю, це перший відступ комунізму перед переважаючими силами життя. Відступ тим трагічніший, що знаменував перехід від війни до пляновоЇ будівної праці, від руїни до творчих зусиль, відступ, що в наслідках спричинив хронічну недугу в самій авангарді комуністичної революції — в комуністичній партії, що не вся погоджувалася і до нині не погоджується з тим відступом. Одначе життя мусіло прийти до порядку над усякими теоріями.

На тлі руїни, голоду, занепаду хліборобства і промислу спершу не помагала нічого і „неп-а". Економічні ножиці між селом і містом, між промислом і хліборобством ніяк не сходилися. Та були, а і по нинішній день є ще й інші ножиці, а саме ножиці між капіталізмом поза межами СРСР і соціялізмом у СРСР, що з дня на день чимраз далі розхиляли свої рамена. З часом виросли немов зпід землі ще й треті ножиці, а саме ножиці з широко відхиленими раменами закордонної політики уряду СРСР і екзекутиви комінтерну. Ті ножиці ніколи не зійдуться до купи, дарма, що державні мужі СРСР час від часу намагаються притупити про людське око, навіть хочуть відтяти рамя комінтернівської екзекутиви. Та це неможливе, бо проти цього крикливо протестує сама природа комунізму. Рамя комінтерну з дня на день стає гострішим від рамени офіціяльної дипльоматії СРСР. Таким чином цілі ножиці поставить чимраз менше здатними до ужитку.

Та вернімо до „неп-и". Не принесла вона сподіваних наслідків відразу. Прийшлося її частинно гільотинувати на те, щоби потім перейти від „неп-и", до кидання кличів: „...йтеся!" „вчіться торгувати комуністи!", а далі вже й до таких ультраконтрреволюційних кличів як „лицем до села", що треба читати „лицем до буржуазного села". І пішла ставка на село, спершу нібито на бідняцьке, пізніше на середняцьке, а нині, як твердить опозиція (Зіновївці і троцькісти) на кулацьке. Та до цього останнього нинішні пани положення в СРСР не признаються.

Минули часи т. зв. продналогів (податків у натурі) безповоротно, а з впровадженням у життя твердої валюти, до чого мусіла довести „неп"-а, прийшов єдиний сільсько-господарський податок не в натурі а в валюті. Село почало відроджуватися економічно і рівночасно почало себе яскраво і свідомо протиставити місту, від якого не мало нічого, крім тягарів. І знов розійшлися ножиці. З важкою працею та жертвами досягнуті продукти із з бідою відновлюваного промислу треба було відпускати селу нижче ціни самовартости. Перед знаціоналізованим і скапіталізованим державою промисловим виробництвом знов стало у весь ріст марево руїни, марево самогубства. Зявились тоді навіть на сторінках европейської та американської буржуазної преси апелі найвидатніших керманичів російського комунізму до всіх капіталістів, щоби льокували свої капітали у СРСР. Зявилися вони до того з обіцянками найкращих баришів-прибутків від вложеного у підприємства пролетарської держави капіталу. Зявились концесії, актуальною стала і справа сплати царських боргів для світової буржуазії, репрезентованої урядами поодиноких капіталістичних держав. А по тім усім знов прийшло розчарування. Накінець комуністи приступили до найневдячнішого завдання, бо до самопоїдання. А дійшло до ньоро завдяки відступови перед перевагою життя.

Десятиліття комуністичної диктатури в СРСР зазначилося початком розвалу компартії, початком війни з опозицією, початком террору проти вчорашніх власних вождів. Це з одного боку. А з другого боку те десятиліття зазначується боротьбою комунізму з усякими націоналістичними ухилами в самій партії і що важніше то це перше десятиліття вводить партію у катаклізм з ростучими протикомуністичними силами на всій території СРСР, яким самі комуністи дають назву націоналістичної контрреволюції. Словом у десятиліття „диктатури пролетаріяту", точніше у десятиліття диктатури комуністів над пролетаріятом назрівають у СРСР переломові події та зміни. В що вони виллються невідомо. Та дотеперішня історія життя й подій у СРСР вказувалаб на те, що те невідоме, яке там з такою силою підготовляється, буде рівнятися не на теорію, не на бажання фанатиків, а на само життя, на його закони, закони найсильніші і наймудріші, бо записані хоч і невидимим, але зрозумілим письмом, на самих скрижалях натури.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Еміґраційне питання.

II.

Загальна еміґраційна стихія. — Еміґрація з Польщі в 1926 році. — Деякі дані про 1927 рік. — Велика цифра і потреба української еміґраційної політики.

Еміґрація з перенаселеної Европи є хронічним зявищем. Европейська територія не може помістити надміру населення, не може в добі післявоенного занепаду створити можливих умов істнування для майже 500-міліонового населення. Еміґрація з Европи в післявоенній добі змінила свій характер. Коли в передвоенному періоді вона була здебільшого здобувчою, захватною, коли вона була проявом суприматії Европи у відношенні до інших частин світа, то тепер є вона прошацькою, бідняцькою. Тільки гірші еміґраційні терени стоять отвором для бідняцької армії еміґрантів.

Еміґрація відбувається з усіх европейських держав. Народи ґерманської раси: анґлійці, шведи, норвежці, німці, голяндці, є ще в розмірно корисному положенні. Вони еміґрують здебільшого до анґлійських доміній і кольоній і до Зединених Держав, а німці ще й до Рад. Союзу (на основі рапальського договору їхня еміґрація до СРСР, до Самарської ґубернії і на Поволжа, є упривілеєна). В гіршому положенні є народи латинської раси. Вони еміґрують головним чином до латинських країв полудневої Америки і до північної Африки. В найгіршому положенні є славянські народи, над якими ваготіє тавро „комунізму". Вступ до Зединених Держав є майже виключений для них. Вїзд до Канади обмежений квотою, латинські держави полудневої Америки вправді не роблять більших труднощів, навпаки, деякі з них роблять навіть позірні улекшення, але умовини праці і заробітку є там незвичайно важкі, невпорядковані, а до тогож і тамошне підсоння зовсім непригоже для славян, жителів північно-східної Европи. Очевидно, у ще гіршому положенні є недержавні славянські народи чи їх частини, не маючи змоги вести своеї еміґраційної політики.

А всеж таки загальні відносини спричинюють зріст еміґрації, не зважаючи на ніякі перестороги. Широкою хвилею пливе теж й еміґрація з Польщі і то невпорядковано, хаотично.

Кілька цифр дасть нам картину розмірів і характеру еміґрації з Польщі та зясує нам її напрямні. В р. 1926 еміґрувало з Польщі 126.803 людей. З того еміґрація континентальна, здебільшого сезоново-зарібкова (за виїнятком жидів) обіймала до 70.000 голов (головно до Франції і Німеччини), а еміґрація поселенчо-заморська 54.000 голов.

Найбільше еміґрантів проковтує **Канада**. В р. 1926 виїхало до Канади 15.810 осіб. Перше місце між канадійцями займають **українці** (5858), опісля поляки (5792) і вкінці жиди (2597). Еміґрація жидів до Канади має тимчасовий характер, як перехідний пункт до Зединених Держав. До **Зединених Держав** виїхало 8249 осіб (хоч „квота" обіймає лише 5800), з того поляків 3396, жидів 3535, **українців** около 1.000 осіб. До **Арґентини** виїхало 14.435 осіб, з того **українців** 3910, поляків 3715, жидів 4750. До **Бразилії** виїхало 2490 осіб, з того жидів 1376, поляків 600, українців 250. До інших американських країв виїхало: до Уругваю 537 осіб, до Мексику 297, до Куби 415 і до Перу 49. До інших частин світа виїхало: до Африки 153 осіб, до Австралії 339 і до Азії 6922 (головно жиди до Палестини).

Серед заморської еміґрації передове місце займають жиди — 23.274 (43.1 проц.), за ними йдуть поляки — 16.308 (30.2 проц.), опісля **українці** — 11.420 (23 проц.) й інші — 1.928 (3.7 проц.).

Еміґраційної статистики за рік 1927 (за минулий час) ще нема. Є тільки загальні дані за перший **чвертьрік** 1927 р. (за місяці: січень-березень). Загалом виїхало з Польщі 72.139 осіб, з чого на континентальну еміґрацію припадає 55.964, а на заморську 16.175. До Зединених Держав виїхало 2407 осіб, до Канади 7897, до Мексику 60, на Кубу 106, до Арґентини 4207, до Бразилії 759, до Уругваю 247 і т. д. Ця частинна і загальна польська статистика не подає національного складу еміґрантів. Одначе заслону з цього частинно відкриває вїздова статистика. Нпр. канадійський іміґраційний уряд подає, що в місяцях квітень—липень 1927 прибуло там 47.443 іміґрантів з усіх країн Европи, Азії і британських островів. Між канадійцями маємо 6.702 **українців** і 5.167 поляків. Даних про іміґрацію українців до інших країн Америки покищо не маємо. Одначе впадає в очі, що еміґрація українців до Канади за чотири місяці 1927 року є на 744 більша, як на протязі цілого 1926 р. Без сумніву, що так само наступила звижка української еміґрації й до інших країн, головно до Арґентини (куди перенісся недавно навіть пос. Тимощук) та до Бразилії. Можна сміло твердити, що на протязі останніх двох літ виїхало до заморських країв понад 25.000 українців. Є це цифра велика. Бо коли заморська еміґрація поляків за рік 1926 і то з цілої Польщі (на яких 15 міліонів польського населення) виказує 30.2 проц., то українська еміґрація (на яких 6 і пів міліонів українського населення) виказує 23 проц. Отже українців еміґрує пересічно два рази тільки, що поляків. Іншими словами: положення українців в Польщі є щонайменше два рази гірше, як поляків.

Цифра 25.000 українських еміґрантів за два роки, які покинули рідну країну, доказує, що сама голословна протиеміґраційна пропаґанда на ніщо не здалась, що натиск умов й обставин є сильніший за всі теоретичні міркування. З другого боку така поважна цифра мусить звернути нашу увагу на конечність ведення своеї власної еміґраційної політики.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Кмиїй. Засвідчім ділом зрозуміння важної культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера! Жертви слати на адресу: Львів, Підвале ч. 7., Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Перед Загальним Зїздом „Рідної Школи“.

(За реорганізацію Р. Ш.)

Рікрічно накопичується в організації „Рідної Школи“ що-раз більше матеріялу незадоволення, який перед річним зїздом і на зїзді стає вибуховим; одначе, як узагалі вибухами (невдоволення, збурення тощо) не можна наладнати справ в установі, яка вимагає організованої праці, так і злива незадоволення в рідношкільної організації — на її зїзді — не тільки не вносить у її ряди творчої сили, але ще більш її ослаблює.

Безсторонній обсерватор мусить прийти до висновку, що тут справа не в виміні людей — не в людях, не в Головній Управі, не в її комісіях, але в самій організації цілої нашої шкільної установи.

„Рідна Школа“ переросла рямці „Українського Педагогічного Товариства“.

Бо У. П. Т. перед війною, сповняючи своє вузьке завдання опіки над народнім шкільництвом (у Львові при вул. Мохнацького) та над львівською жіночою семінарією, та завдання видавання книжечок для молоді, „Дзвінка“ та учительського органу „Учителя“, **давало ще фірму** кільком українським приватним гімназіям, якими на ділі опікувався „Шкільний Союз“.

Але ні „Шкільний Союз“, ні тим менше У. П. Т., не думали про плянову організацію українського приватн. шкільництва в тому зарисі, як цього тепер від „Рідної Школи“, що перебрала на себе агенди „Шкільного Союза“ й давнього У. П. Т. — домагається життя!

Змінені по війні відносини, нові погляди громадянства на завдання школи, **новий український** дух часу — висунули на перший плян у нашому культурно-політичному життї потребу створення сильної, могутньої шкільної організації, до творення якої треба підходити з іншими методами, як це було в нас досі.

Думаю, що не помилюся, коли скажу, що довоєнне організування нашого приватного шкільництва мало на меті приготовлювати австрійському урядові приватні середні школи — для їх удержавлення. Про самостійне ведення приватного шкільництва на довшу мету, здається, не думав у нас тоді ніхто.

І колиб ми хотіли дивитися на наше приватне шкільництво довоєнними своїми очима, ми повиннiб позамикати всі свої приватні школи, як такі, що їх удержавлення ми ніколи не діждемося.

На щастя погляди нашого громадянства на характер приватного українського шкільництва змінилися. Побіч давніших середніх шкіл ми закладаємо нові середні, безліку загальних (народніх), робимо початки на полі фахового шкільництва. Тільки не зовсім змінилися в нас організаційні способи. Правда — перед війною на одну-другу гімназію складався увесь край, — тепер уже закріпилася засада, що середні школи мусять стати самовистарчальні, в противному разі вони мусять упасти, як школи, котрих не потребує громадянство. Та не зважаючи на пристосування засади самовистарчальности, середні школи не тільки не падають, але й розростаються, чим дають доказ своєї життєздатности.

Повстали загальні школи у всіх майже містах (мусять повстати у кожньому найменшому місті — свої українські школи!) — і вони живуть ще в дуже неупорядкованих відносинах. Де є сама загальна школа, вона сяк-так живе, де вона повстала побіч середньої школи, там вона ледви клигає, засуджувана опікунами середньої школи на голодову смерть! (Напр. в одному місті, де є найкраща наша середня школа, яка сама живе своїм життям і громадянство не потребує нічим її підпомагати, задивлені в свою гімназію місцеві діячі зовсім занедбали загальну школу, яка не має приміщення і якої вчительство **до дня 16. жовтня** дістало платню ледви за **липень!!**).

Сільське загальне шкільництво — це жахлива картина боротьби з владою, яка дозволяє тільки на курси з **девятьма** учнями, боротьби з грошевими недостатками — це подивугідне зусилля ідейних одиниць, — але на всякий спосіб це ще не є організована плянова праця засновин українського приватного загального шкільництва.

Про фахові школи я не говорю бо вони обмежуються до доповняючих курсів, на яких ідеалізм змагається з грошовими недостачами, а в наслідку ті курси в-одно загрожені упадком.

Діло переросло творців, а творці — не приготовані на такий чин, яким його діслали, — стоять безрадні.

Остаточний вислід — загальне незадоволення „Рідною Школою“ — прохолоджування запалу, без якого неможлива ніяка удача.

II.

Організація, яка мала на меті основувати приватні середні школи, щоб їх за рік, два-три передавати державі, — „Шкільний Союз“ і давне У. П. Т. — могли творити школи, маючи одного тільки союзника: ентузіязм верхів громадянства. Ініціятори могли час до часу придумати якесь гасло і, кинувши його в громадянство, могли сподіватися хвилевої піддержки, а зрештою підтримувала їх — надія на державні субвенції. „Рідна Школа“ мала теж хвилево запал — Америки. А коли він притух, почииає ширитися зневірря.

Причини треба шукати в організуванні верхів і в замалому узгляднюванні сили широких кол всього громадянства, яке одно може стати тріваою основою рідношкільної організації.

„Рідна Школа“ потребує повної перебудови: оперття всіх шкіл на матеріяльних підставах повітів і громад, що їх обслугують окремі школи і допущення найширших верств громадянства до управи шкільною справою.

З хвилею, як українська приватна загальна школа стала необхідною потребою не тільки кожного міста, але з часом стане потребою майже кожного села, підставовою одиницею організування творчої рідношкільної праці мусить стати **Кружок „Рідної Школи“** дільний кружок у кожному селі, який способом шкільних оплат, загального рідношкільного оподаткування, громадської допомоги і т. п. мусить покривати все запотребування своєї школи і то старатися поставити її на тій вижині, щоб вона перевищала державну школу. Громада, дістаючи моральну допомогу з повіту, ідейний провід з львівського центра, мусить сама удержувати свою школу і за те може її мати такою, яка відповідатиме інтересам тієї громади. Центр може давати загально-українські основи школи, — забарвлення своїй школі даватиме провід громадського Кружка Р. Ш., який може мати школу такою, яку її схоче мати —розуміється в рямцях загально-української шкільної політики.

У відріжненні від загальних шкіл, які стоятимуть під опікою місцевих кружків, повинні середні школи, що обслуговують один або більше повітів, стояти під опікою **„Повітового Союзу Кружків“**, зорганізованого на терені одного або більше сусідніх повітів.

Уважаю великим недорозумінням ваги повітових організацій громадянства недопускання до закладання Повітових Союзів Кружків. Їх чинність приділено Кружкам у повітових містах, називаючи ті Кружки повітовими кружками Р. Ш. (чого навіть нема у статуті). Тимчасом ті повітові кружки обмежують свою „працю“ до опіки середньою школою, а що вона матеріяльно сама удержується, а ідейного проводу не все ті кружки чи їх старшини можуть дати, праця кружків рівняється нулі, в додатку ті „повітові“ кружки, як місцеві для повітового міста занедбують **свою народню** школу.

Повітові кружки треба обмежити до сили й значіння місцевих кружків та **вложити на їх плечі** завдання **матеріяльного удержування** своєї народньої школи в повітовому місті.

Середню школу треба віддати під заряд „Повітового Союзу Кружків“. Матеріяльної допомоги середня повітова школа не потребує. Але треба великого заінтересування повіту тією школою, бо тільки так буде рости її фреквенція й фінансова сила. І треба ще одного від повіту — ідейного проводу. Повіт повинен через свій „Повітовий Союз Кружків“ мати вплив на те, якої середньої школи треба повітові! Помалу — від загальним проводом центру Р. Ш., її Головної Управи, може кожний „Повітовий Союз Кружків“ вводити певні новости у своїй повітовій середній школі, може її переорганізовувати, робити її більш життєздатною, більш доцільною для повіту. Може стреміти до перетворення клясичної гімназії в гімназію, іншого, більш раціонального типу, може загал.-освітню середню школу перетворити в заг.-освітньо-професійну, а може замісць неї збудувати саму тільки професійну школу, згідно з потребами і волею повіту. Характеру середній школі не може в теперішню пору накидувати школі ані центр, ані її робітники (учительський збір); повинні це робити всі заінтересовані чинники батьки й громадянство повіту через „Повітовий Союз Кружків“, в порозумінні з учит. збором тієї школи й за апробатою центра Р. Ш., її Головної Управи й шкільного реферату Р. Ш.

Так само почин до основання кожної нової середньої школи — на довший час тільки **професійної!** — повинен виходити тільки від Повітового Союзу Кружків, бо тільки тоді буде для центру запорука, що така є воля повіту й згідно з нею буде запорука розвитку школи.

Таким способом ідемо до повної децентралізації під оглядом творення й матеріяльного забезпечування всіх типів шкіл — народніх, професійних і загально-освітніх середніх.

III.

Щож у такому випадку децентралізації із львівським центром? Головною Управою, канцеляріями і цілим проводом Рідної Школи?

Коли в краю піде децентралізація під оглядом матеріяльного забезпечення шкіл і впливу „Кружків“ та „Повітових Союзів Кружків“ Р. Ш. на характер їх шкіл, за львівським центром „Рідної Школи“ остається ідейний провід у шкільництві взагалі, організаційна праця Кружків і Союзів Кружків, верховний нагляд над шкільництвом, реєстрування учительських сил, нагляд над їх працею, контроля всієї організації „Рідної Школи“, видавництво і продаж книжок через книгарню. Словом пересуваючи частину своєї праці й відповідальности за працю на Повітові Союзи Кружків Р. Ш. Головна Управа Р. Ш. стане верховним органом, який пильнуватиме праці інших і потягатиме їх до відповідальности за неповне виконування праці. Сама засипана тепер найдрібнішими справами, вона не може вповні виконати

Р. Д.

Адвокатура, Нація і права української мови.

(Продовження.)

Українська національна адвокатура повинна опанувати усі ділянки правного і господарського життя українського народу, де лише потрібна поміч адвоката. Це було би нормальне у свідомої модерної нації. Тимчасом адвокатів-українців досі ще нема стільки, скільки їх мінімально потрібно. Є місцевости навіть у Галичині, які адвоката українця взагалі не бачили. Але ми бачимо щось зовсім іншого: бачимо факти скандальні, про які соромно згадувати прилюдно. Прим.: Священик українець не тільки віддає судову справу церковного брацтва або церкви адвокатові жидові, але ще визвірюється на адвоката українця, що він посмів приняти в тій справі заступство пізваного, українського клієнта. Безчисленні церкви, парохіяльні греко-католицькі уряди, монастирі СС. Василіянок і ріжні світські українські громадянські установи (правда між світськими це трапляється рідко) щораз частіше віддають справи адвокатам жидам або полякам. Адвокат українець мусить не лише дивитися на це із спокійними нервами, але зносити ще більші зневаги. Бо коли мова про політичні оборони, усякі інтервенції, поміч у всякій формі і т. д. тоді він має честь бачити в себе таких клієнтів, що зараз на другий день віддають дуже звичайні але дохідні справи адвокатам жидам або полякам. Прим.: Українець, що купував землю, з повною сміливістю звернувся в однім випадку до свого знакомого адвоката українця за позичкою грошей на заплачення решти ціни і умови купна, заявляючи рівночасно йому, що добре платну умову робить адвокат жид. Але в українця адвоката цей пан мав даремні „народні“ заступства. Якби ще української адвокатури було так мало, або якби вона не мала відповідних кваліфікацій, тоді можна би українську клієнтелю оправдати. Клич „свій до свого“ не може іти так далеко, щоби людина мусіла наражувати себе задля цього на матеріяльні втрати або поступати проти свого політичного переконання. Алеж з одної сторони треба завважити, що загалом українська адвокатура не лише щодо знання і рутини не гірша жидівської або польської, але вповні їй дорівнює а часто і перевищає. Вже хоч би труднощі, які має поконати українець-правник на польських високих школах, в судах і урядах, де його як українця острійше клясифікують, дають ґарантію, що людина мусіла набути більший засіб знання, щоби допняти становища. З другої сторони з уваги на число і суспільно-політичну діференціяцію української адвокатури не може бути сьогодні мови про те, щоби усякий українець не знайшов правного речника, близького свому суспільно-політичному світоглядові.

Можна зробити закид, що деяка частина нашої національної адвокатури менше солідно виконує свої станові обовязки. Без сумніву такі факти могли бути й є. Немалу вину в тому поносить обставина, що багато наших молодих правників повнило практику в чужо-національних канцеляріях, часто менше солідних, що в наших обставинах можна сказати про значне число жидівських канцелярій. Крім того важка боротьба за існування, брак досвіду у адептів звання, божевільна конкуренція чужонаціональної адвокатури і байдужість своїх, врешті популярність серед пересічної клієнтелі несолідної адвокатури, що послугується штуками і крутійствами — змушує слабші характером одиниці деколи до несолідности. Але це сьогодні усувається зпід заміту передовсім тому, що і серед численної вже тепер української адвокатури є свого рода конкуренція, з другоїж є і станова організація, яка береже чистоти української адвокатури. Ми знаємо масові випадки, в яких клієнти українці із особливим замилуванням витягають проти українського адвоката такі закиди, про які мовчать відносно своїх адвокатів жидів або поляків, а в деяких випадках проголошують як мінуси українського адвоката все те, що вважається плюсом у культурних людей.

Звернемо увагу ще на одну річ. Якщо йде про клич „свій до свого“, то говоримо про нього з засади в господарському розумінні. Належить підтримати свого ремісника, купця, інжиніра і т. д. тому, що тим способом збільшуємо національне богацтво. Трохи інакше буде виглядати цей клич як іде мова про мистця. Піддержуючи його ми не лише збільшуємо національне багацтво матеріяльне, але допомогаємо творити виключно національно духову вартість людині, яка може це створити найкраще, як ніхто інший. Бо ніхто інший не зрозуміє і не вичує так національної душі, як член нації. Подібно мається річ з адвокатурою, якій, як сказано, доводиться берегти найцінніший скарб нації, її мову і бути одинокими і виключними речниками прав того скарбу.

(Докінчення буде.)

завдання, яке вкладає їй на плечі вальний зїзд і замість на зїзді потягальний інших до відповідальности за можливе невиконування їх обовязків, сама стає предметом атак делегатів — і то за чинности, які переросли її спроможність.

Поділ праці! Оце повинно бути гасло найближчого і найдальшого надзвичайного зїзду — поділ праці між усе громадянство, зорганізоване в кружках і Повітових Союзах Кружків „Рідної Школи".

Рідношкільне життя розвинулося до тої міри, що навіть статут Р. Ш., невважаючи що перероблений, не зовсім відповідає організаційній спроможности її органів. Провід у товаристві спочиває в руках Головної Управи, яка виконує свої керовничі чинности в т. зв. патріотичного обовязку, отож кожний її член поприсвоює фахову працю і тим самим Рідній Школі присвячує лишки своїх сил. Вислідність такої праці не може бути надзвичайна. (Не говорю вже про те, що на засідання Головної Управи зїздяться люди з провінції раз на 2—3 місяці, не всі поінформовані про хід справ і вирішують нераз життєві питання не тільки окремих людей, але й цілих установ, шкіл, тощо).

Новообрана Головна Управа пів року орієнтується в справах Рідної Школи, а другого пів року докінчує своє урядування перед перевибором на загальному зїзді. Отож за першого пів року не має ще основ до творчої сили, за другого пів року не має вже розмаху до праці, якої може не доведеться доводити до кінця.

Статут повинен підпасти в тому напрямку зміні, щоб справи Рідної Школи вела дирекція, яка присвячувалаб усю свою силу „Рідній Школі" (розуміється в умовах, на яких працюють дирекції інших установ). Дирекція така з більш постійним — часово — характером праці, моглаб розгорнути перед собою плян праці й виконувати його постепенно. Втягнувшися в свою працю, вона не повиннаб робити помилок, не моглаб вводити в працю підчинених собі установ хаосу, від якого не в силі встеречтися люди, що не зовсім зорієнтовані в справах і знайомляться з ними доривочно, від випадку до випадку.

Така дирекція відповідалаб за свою працю перед Надзірною Радою, (сьогоднішньою Головною Управою), яка сходиласьб для провірки діяльности дирекції раз на три місяці і перед її екзекутивою, що моглаб обговорювати з дирекцією всі справи раз у місяць.

Надзірна Рада моглаб предкладати Загальному Зїздові внесок на відкликання цього чи того неґарного члена дирекції.

Дирекція повинnаб адмініструвати всі шкільні справи (провірювати й затверджувати бюджети й біланси шкіл) контролювати працю шкіл під оглядом педагогічно-научним, вести всі особові справи учительства. Вона малаб вести організаційну і контрольну справу Кружків і Повітових Союзів Кружків Р. Ш. До неї належалоб видавництво книжок для молоді й дітей, шкільних книжок, журнал, тощо.

Дуже важне питання, звідки при такій централізації дістане на свою працю фонди — централя.

До централі повинні вплививати гроші окремими кружками, що не мають своєї власної школи й не є зорганізовані в Повітовім Союзі Кружків. А Повітові Союзи Кружків повинні відпроваджувати до централі постановою статута деякий відсоток всіх своїх фондів (членських вкладок, жертв, шкільних оплат і т. д.). З розвитком мережі Повітових Союзів Кружків Р. Ш. ростиме прихід централі на канцелярію, організаційну працю і підтримання українського приватного шкільництва на окраїнах (Лемківщині, Холмщині, Підляшу і т. п.), субвенціонування шкіл серед населення виставленого найбільш на денаціоналізацію, основування і вдержування дитячих садків серед чужого заливу та на піддержування таких красвих шкіл, що є одні для всього краю і мають для всіх західно-українських земель першорядне значіння.

Найвища пора — заперестати з фокусами для збільшення хвилевої жертвенности та оперти справу „Рідної Школи" на твердих основах шкільних оплат, загального оподаткування та інших організованих засобів. Рівночасно з тим найвища пора прикликати до співпраці й відповідальности за рідне шкільництво — все західно-українське населення.

У Львові, 25. жовтня 1927 р.

А. К.

Радянська Україна

Платні учителів і урядовців буджетових та господарських установ.

Робота учителя є чи не найвідповідальнішою серед усіх новочасних звань. Цього не треба й дуже обширно арґументувати, бож учитель покликаний формувати немов з воску душі та взагалі індивідуальности молодого покоління, тої надії, того квіту кожної суспільности, кожної нації. Коли так, то ясно, що наділений такою відповідальною працею та місією учитель повинен мати якнайкращі умовини життя та праці. В усіх европейських державах так і поставлена тепер ця справа. Не те бачимо на Україні, де учитель все, ще до революції був найслабше винагороджуваним і найгірше забезпеченим. Щодо невідрадного положення українських учителів в УСРР., то такому явищу слід тимбільше дивуватися, що хто як хто, але комуністи кладуть велику вагу на виховання молоді. З харківського „Комуніста" (з 15.X. ц. р.) довідуємося, що учителі т. зв. І. концентру діставали в цьому році по 55 карб. у місяць, учителі ІІ. концентру по 73 карб. у місяць, завідуючі дитячих будинків по 65 карб., вихователі дитячих садків по 65 карб., завідуючі дитячих містечок по 100 карб., вихователі дитячих будинків, садків і майданчиків по 55 карб., учителі спеціяльних предметів по 80 карб. а учителі загально-освітніх предметів по 73 карб. місячно. Такі платні обовязують по містах т. зв. першого поясу, тобто по найбільших містах.

З тогож самого „Комуніста" довідуємося, що в тихже містах бухгальтери у буджетових установах діставали по 180 до 200 кар. місячно, а тіж рахункові книговодці по господарських установах отримували від 250—400 карб. місячно. Зновже інспектори буджетових установ дістають по 160—210 карб., а інспектори господарських установ по 200—300 карб. місячно. Порівнуючи ці цифри прийдемо до висновку, що учителі дістають там дуже мінімальне винагородження та що вимагати від них богато не можна. Бо хто не може по людськи жити, не може дбати ні про власні культурні ні духові потреби, а весь заобсорбований журбою про хліб насущний, той не може ні давати ні творити ніяких цінностей у школі. Через те й школа не може стояти на висоті свого завдання. Відноситься це передовсім до українського села, де платня учителя вагається між 25 до 40 карб. у місяць.

За управильнення еміґрації.

Декрет про еміґрацію з дня 11. X. 1927.

Дня 11. жовтня ц. р. вийшов розпорядок Президента Річипосполитої про еміґрацію. Розпорядок виданий є на основі повновластей, уділених президентові держави і появився в „Дневнику Законів" під ч. 89, поз. 799. В декреті цім зібрані всі розкинені дотепер по ріжних міністеріяльних розпорядках приписи, що відносяться до охорони зарібкової еміґрації. Декрет має обовязувати від дня 15. грудня ц. р. і хоч польський сойм має право перевести в ньому деякі зміни, то однак уважаємо за вказане переповісти основні точки того декрету і для наших читачів.

1. ХТО Є ЕМІҐРАНТОМ І ХТО МОЖЕ ЕМІҐРУВАТИ?

Розпорядок з 11. жовтня ц. р. у І. розділі говорить про те, кого слід уважати еміґрантом. По думці арт. 1. еміґрантом є горожанин Польщі, котрий виїзжає за границю *в ціли вишукання або приняття (обняття) праці, або в ціли осадництва, або їде за границю до родини*, котра там вже давніше поселилася. *Еміґрантом* є також кожний *сезоновий робітник*, що виїзжає поза межі краю. Міністрові праці й суспільної опіки прислугує *право здержати* цілковито або частинно еміґрацію, оскільки вимагає цього загальний інтерес. Неповнолітні жінки (до 21 р.) можуть еміґрувати *лише з родиною* (муж, родичі, опікун, братя і сестри повнолітні) або тоді, як їдуть до родини, перебуваючих за границею. Хлопці (парубки) до 18. року життя, оскільки виїзжають самі, мусять дістати дозвіл Еміґраційного Уряду.

2. ПАШПОРТИ.

Кождий еміґрант мусить мати *пашпорт*, котрий дістане *безплатно* на основі посвідки (засвідчення), виданого Еміґраційним Урядом. У випадках, передбачених у декреті, може Еміґраційний Уряд відмовити видачі посвідки.

3. АҐІТАЦІЯ.

В розпорядку є припис, що *забороняють* аґітацію за еміґрацією в Польщі.

4. ЕМІҐРАЦІЙНА ВЛАДА.

Еміґраційними властями є: міністр праці й суспільної опіки, Еміґраційний Уряд при мін-стві праці, еміґраційні експозитури й етапи, уладжені в пограничних місцевостях і в чужих державах, державні уряди посередництва праці, радник для еміґраційних справ при ґенеральнім комісаряті Польщі в Данціґу (Гданьску), а також радники для еміґраційних справ при польських дипльоматичних станицях заграницею.

5. ДЕРЖАВНА ЕМІҐРАЦІЙНА РАДА.

В III. розділі міститься припис про Державну Еміґраційну Раду, котра працює при міністрі праці й суспільної опіки. Рада ця зложена з людей, що займаються теоретично і практично питанням еміґрації, з представників центральних робітничих, ремісничих і рільних організацій, а також з суспільних інституцій, котрі займаються опікою над еміґрацією. Всіх членів Еміґраційної Ради покликує міністр праці й суспільної опіки в числі, яке буде вважати за відповідне. *Каденція* триває три роки, *засідання* Ради відбуваються найменше що три місяці. *Президіює* міністр або визначений ним урядовець міністерства праці і сусп. опіки. Рада має характер *дорадчого* тіла.

6. КРЕДИТИ НА ОПІКУ НАД ЕМІҐРАЦІЄЮ.

На цілі, звязані з опікою над еміґрацією, будуть що року вставлені відповідні кредити до державного бюджету, котрі буде опіся *розділювати* окрема комісія, зложена з директора Еміґраційного Уряду, постійних делеґатів міністрів: закордонних справ, скарбу, віроісповідань і референта для справ кредиту в Еміґраційнім Уряді.

7. ТРАНСПОРТ (ПЕРЕВІЗ) МОРЕМ.

Декрет реґулює також транспорт (перевіз) еміґрантів *туди і з поворотом* Перевозити еміґрантів може лише таке корабельне товариство (фірма), котре дістало на це концесію (дозвіл) від міністрів праці і промислу. Товариства (фірми) ці, є обовязані дбати про еміґрантів. Декрет запобігає згори всяким надужиттям в цьому напрямі. Передбачено також еміґрацію поселенців до заморських країв. Зізволення уділює міністр праці й сусп. опіки — і він *означує*, в яких *умовинах* можуть звербовані поселенці еміґрувати, а також *означує відповідальність* тих, що поселенців вербують.

8. РЕКРУТАЦІЯ ДО РОБОТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ.

Рекрутація еміґрантів на роботи за границею має бути устійнена в той спосіб, що *Еміґраційний Уряд* видає спеціяльні (окремі) зізволення на рекрутацію, котру переводять державні уряди посередництва праці. Уряди ці означують також умовини контрактів із закордонними роботодавцями.

За надужиття є передбачена в VIII. розділі кара до 5.000 зол. або вязниця до 3 років.

Розпорядок цей, що має за мету причинитися до устійнення умовин еміґрації, має богато добрих, але й лихих сторінок. Тому в свойому часі до нього ще вернемо.

В РУМУНІЇ СПОКІЙ.

Букарешт, 1. листопада 1927.

Аґ. Радор стверджує, що в Румунії спокій і не видано ніяких надзвичайних зарядженъ. Скасовано цензуру пресових вістей, заряджену міністром внутр. справ після арештування Маноілеску. Процес проти Маноілеску зачнеться в суботу або в понеділок. Головним оборонцем буде ген. Авереску. Проти кількох офіцерів ведеться слідство.

Відень, 1. листопада 1927.

„Н. Вр. Тґт." подає з Букарешту, що Братіяну віднів повну побіду. Небезпека революції минула. Гадають, що кн. Карло після затвердження його фін. домагань попехає дальшу акцію.

МУСТАФА КЕМАЛЬ ЗНОВУ ПРЕЗИДЕНТОМ ТУРЕЧЧИНИ.

Ангора, 1. листопада 1927.

Нині почались наради III. Нац. Зібрання. У склад Зібрання входить 325 послів з нац. партії. Завданням Зібрання є доповнити реформи, переведені досі в республиці. Президентом республики вибрано знову Мустафу Кемаля башу, а предсідником Н. Зібрання Кіязіма башу. Сподіються деяких змін в уряді.

АНҐЛІЯ ЗБІЛЬШУЄ ФЛЬОТУ.

Льондон, 1. листопада 1927.

Анґлійська адміралїція замовила 18 воєнних кораблів ріжних типів на суму 11 мін. фунтів. У політичних колах уважають це замовлення відповіддю на збільшення програми будови фльоти, заповіджене Злуч. Державами.

ХОРВАТИ НЕ ВИЗНАЮТЬ ЄДНОСТИ СХС.

Білгород, 1. листопада 1927.

Два хорватські посли федералісти Трумбич і Павелич постановили зложити в скупштині заяву, яка стверджує, що під правно-державним оглядом Хорватія є й далі окремішним організмом. Тому хорватські федералісти не можуть признати центр. уряду СХС.

ЗАЩО ВИКЛЮЧЕНО ТРОЦЬКОГО?

Москва, 1. листопада 1927.

„Правда" подає, що головною причиною, яка рішила про виключення Троцького з центр. комітету партії, було те, що Троцький виступив проти 7-годинного дня праці. Сталінівці висміювали цей виступ і проголосили Троцького ворогом робітничої кляси.

КОНФЛІКТ МІЖ УРЯДОМ І СОЙМОМ?

Варшава, 1. листопада 1927.

З нагоди недалекої сесії сойму права преса обговорює внесений урядом проєкт буджетового прелімінаря. Зазначує, що соймові не переказано повного буджету. В сойм. колах є погляд, що сойм не буде радити над буджетом. Можливі є дві евентуальности: або марш. Ратай замкне засідання небаром після отворення його, стверджуючи, що сойм не має субстрату до дискусії або уряд розвяже сойм, мотивуючи це тим, що сойм не сповнив свого завдання в справі буджету.

ДОПОВНЕННЯ ПРИБІЧНОЇ РАДИ М. ЛЬВОВА.

Львів, 2. листопада 1927

Воєвідство доповнило прибічну раду уряд. комісаря м. Львова. Рада складатиметься тепер із 70 членів. З українців увіходять до ради: адв. д-р Голяхович, Мих. Ганкевич, о. Д. Лопатинський і дир. М. Заячківський.

Біржа.

Гроші.

Доляр 8·85·50—8·86·00, канадійський доляр 8·84·00—8·84·50, чеська корона 0·26·00—0·26·25, австрійський шілінґ 1·25·00—1·26·00, рум. лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·25—1·71·50, анґлійський фунт 43·40—43·70, німецька марка 2·12·25, данціґський ґульден 1·73·00, червінець 30·20—31·00.

Золото: 20 кор. 36·50—36·70, 20 франків 34·50—34·70, 20 марок нім. 42·50—42·80, 10 рублів рос. 46·50—46·90.

Срібло: кор. австр 0·67·00—0·67·50, 5 кор. австр. 3·50—3·55, фльорен австр. 1·73—1·78, рублі рос. 2·90—3·00, копійки за рубель 1·45—1·50.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46·25—47·25, пшениця селянська 44·25—45·25, жито 3[illegible]—39, ячмінь бровар. 41—42, ячмінь на перемол. 35·50—36·50, ячмінь пашний 33·75—35·50, овес 33·75—35·50, кукурудза румунська 30·50

НОВИНКИ.

— З „Українського Клюбу" у Варшаві. Дня 30-го м. м. в Українськім Клюбі у Варшаві розпочалась серія викладів для української університетської молоді: галичан, волинців і наддніпрянців, студентів місцевих Вищих Шкіл. Перший відчит на тему „Національні меншости" мав д-р Павло Лісяк. Саля була повна; видко було й старших громадян. Виклади будуть що неділі.

— Представник Держвидаву в Станиславові. Зі Станиславова повідомляють нас, що на влаштовану там виставу української книжки заповів телеграфічно свій приїзд управитель Державного Видавництва України.

— Львівська хроніка. На Знесінню, славнім бійками і нічними нападами, застрілив учора поліцай бандита Фалющака підчас гарячої бійки. Фалющак шукав собі зачіпки в шинку з одним залізничником. Коли в обороні спокійного гостя став поліцай, Фалющак до спілки з приятелем Ключником, кинув його на землю і пробував його застрілити з рушниці. Тоді поліцай стрілив з револьвера. Фалющак має на совісти багато вломів; Ключник також; до нині є він без ока, після одної бійки з „нареченою", що стрілила до нього з револьверу і сама застрілилась. — 2 міс. вязниці дістала красуня, легка дама Германовичівна, що до спілки з другою Гаврилівною вибрала собі приємну професію: купувати жіночу одіж „з легкої руки", незамітно для крамничників. — 4 міс. відсидить коминяр Гоманський за те, що на підпитку голосно страшенне хулив. — 20-літня робітниця Баторчак скочила з II-го поверха, знеохочена життям. — Панок, що лишив у Львові кілька розбитих сердець, а взяв із собою капітал у формі віна від „наречених" попав в руки поліції аж у Берліні; зветься Каня, а виступає як барон Функельштайн.

— Змагун Орленко і боротьба атлетів. В салі польського „Сокола" продовжуються атлетичні змагання фаховців цеї штуки. Виступають там представники всяких націй і держав. Між іншими представником України жирується там змагун Орленко. З того приводу парадує він у широкій ленті з українськими національними красками. В атлетичній дружині займає він окреме становище як своєрідний оригінал, а своєю поведінкою викликує часто оправдане негодування публики. Початково думали ми, що то може упередження до українця викликує неправість до Орленка. Та обсервуючи поведінку Орленка й його брутальний, примітивно-хитрий спосіб боротьби, пересвідчилися ми, що постава публики дуже часто оправдана. Атлети взагалі не є носіями ніжности й добрих форм, одначе й на їх тлі Орленко виступає справжнім первісним чоловіком. Невиключене, що він взагалі не є українцем, тільки по наказу грає ролю українця. По українськи говорить він тільки кілька фраз, а зрештою говорить виключно по російськи. Є він або москаль або „малорос", а на всякий випадок мало що має спільного з українством.

— Катастрофи. В Італії землетрус; в одній лише місті Цертальдо, де вродився Бокачіо. Забобонні люди можуть сказати, що це кара за написаного ним „Декамерона". У Цертальдо знищених кільканадесять домів. У Греції одночасно тремтіло місто Ламія на шляху Атени—Сальоніки. — Ураган, що гуляв над британськими островами, затопив 17 лодок, понищив телеграф. стовпи, залізничі шляхи, мости та дерева. 70 рибалок утопилось. — У Данцігу та Гдині велика буря спричинила чималі шкоди.

— Рекорди. У паризькім деннику „Комедія" читаємо майже неймовірну історію про те, як пес хотів згинути самобивством. Пес мав екзему і шкіра докулювала йому страшенно; лічення не помагало. Здепервований пес відчинив курок від газу у кімнаті, де спав і хотів задушитись. Коли його відратували, він кинувся до ванни з гарячою водою; коли його добули і звідтам поцареного, він кинувся під авто. Коли і там не вдалось йому вмерти, почав голодівку. — Франц. летун Кіппінг прилетів до Кенігсбергу побивши рекорд довжини лету на авіонетці.

— Кооперативна оперетка. Читаємо в „Красній Газеті": „Транспортова кооперація рішила в дні жовтневої революції з метою кооперативної пропаганди написати і виставити в клюбах на залізничих півд.-західних шляхах оперетку п. з. „Сон кооператора".

— Нова епідемічна недуга. У Московській губернії появилась від липня нова недуга. Її симптоми: оперше біль голови, ослаблення під серцем і пахами, висока температура. На шестий день тіло вкривається висипкою, більшою або меншою. На 7-ий день температура обнижується, за кілька днів знову росте, а потім пацієнт видоровлює. Московські бактеріольоги кажуть, що ця недуга неподібна до ніякої іншої.

— Літературний куток. У Берліні мав цими днями відчит один оборонець літературної праці незвичайно популярного повістяра для молоді Карла Мая. Як відомо: Карло Май помер, лишивши за собою два суворі обвинувачення: одно, що він нікуди не подорожував і всі свої описи видумував у чотирьох стінах, друге, що більшість його повістей — плягіяти. Тепер із точного життєпису Мая довідуємось, що він дійсно їздив по Америці, Африці та Далекім Сході. Щодо плягіятів — то Май запозичав до своїх книжок матеріял здебільша інформаційний, не більше як інші автори подорожей. При цій нагоді німецька критика ще раз торкнулася питання: чи твір тратить на своїй вартости, коли автор добуває його виключно із своєї фантазії. Адже фантастичні повісти Жіль Верна не є слабші від того, що Верн не оглядав країн, які описує. Це питання можна би вирішати з нагоди якогось більшого письменника як Май, якого літературна стійкість не дуже велика. Але його імя тому для нас так актуальне, що наша молодь, наслідком недостачі мандрівної літератури, вичитувала його від літ із захопленням.

— Світова всячина. В Атенах на президента Кондуріотіса виконав атентат 30-літній комуніст, зранивши його. — Португальська поліція найшла в міській раді у Лісабоні бомбу, що мала висадити маґістрат у воздух. — Сподіються розвязки німецького парляменту; причина — давні розбіжности між коаліційними партіями. — Над Ставрополем перелетів метеор, що розірвавшись у воздусі запалив село. Радянська преса каже, що для селян був це знак кінця світа. — З нагоди 5-ліття істнування фашизму Муссоліні виголосив палку промову. — Померла княжна Віра з Чорногори, сестра італійського короля. — Із анкети американської ґазети „Ню-Йорк-Уерлд" виходить, що Кулідж має знову багато даних на президента, дарма, що більш як тричі виперся тої почести. — Бюджет Спол. Держав на новий фінансовий рік буде складений із надвишки доходів з минулого року в сумі 250,000.000 дол. Податки будуть знижені. — Після довгих переговорів в Півд. Африці дійшли до компромісу в справі національного прапору; британський прапор задержують як імперський, а одночасно вводять окремий півд.-африканський: помаранчево-біло-блакитний. — Панамський уряд із економічних причин від 1-го січня касує всі свої посольства в Европі.

— З кіна. У кіні „Паляс" могутня драма в 14 діях „Нерон", рівна „Бен-Гурові".

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Дописи.

ЯВОРІВ. *(Збірка на навіщених повінню. — Загальні Збори УПТ. „Рідної Школи".)* Зараз першого тижня, як тільки Яворів довідався про нещастя, що постигло наших братів на Підкарпатті, створився тут „Комітет для несення помочі" і негайно стали плисти більші й менші жертви і з Яворова і з сіл. Маючи звязки з Косівщиною, рішив Комітет переслати туди зібране. В тій цілі звернено ся до староства в Яворові за дозволом на безплатний перевіз збіжа до Косова. Але яворівський староста Ліпінський дав дозвіл переслати назбиране на адресу коломийського і косівського *старости*, а не хотів дати дозволу на безплатний перевіз на адресу українських кооператив у Коломиї і Косові. Ізза того Комітет змушений був вислати збіже оплатно — і так і заплачено за перевіз до Коломиї над 200 зол. Ось так виглядає у нас державна польська поміч для тих, що потерпіли від повені! Тепер домагаємося від міністерства внутрішних справ звороту грошей за перевіз до Косова! Окремо мусимо на тому місці згадати про с. *Черниляву*, що само, заходом Миколи Вахуловича і свого комітету, хоч має тільки коло 300 господарств і хоч земля там — це яворівський пісок, зложило аж 130 сотнарів і 85 кг. бульби, 928 кг. жита, 20 і пів метрів полотна, 155 *зол.* 70 *сот.* готівкою. І це все протягом трьох днів! Честь Черниллявцям, що так красно і примірно відгукнулися! (І ця жертва відійшла в Косівщину.) — Дня 16. ц. м. відбулися чергові Заг. Збори Кружка УПТ. „Рідної Школи" в Яворові. Збори отворив мец. д-р М. Фільц, якого й вибрано головою зборів; він покликав на секретаря проф. д-ра В. Баса. Голова Кружка д-р М. Фільц здав звіт з діяльности: Старшина відбула цього року 16 засідань. Велика енергія пішла на вдержання ґімназії. Фреквенція її рівна фреквенції з попереднього року. Самовистарчальною ґімназія не є. Треба було ще дбати про фонди крім оплат учнів за науку. Відбулися 4 представлення заходом Кружка УПТ., 2 фестини, декілька вечерниць з танцями. Будинок викінчено. Сьогодні він найкращий в Яворові. Засаджено овочеві дерева на площі перед будинком, на площі за ним зроблено порядок, поуставлювано лавочки і т. і. В будинку зроблено також чимало: добудовано ще одні двері, домуровано і перемуровано печі. Доповнено інвентар ґімназії — лавками, катедрами. Справлено фізикальний кабінет (передвоєнний кабінет перейшов шляхом грабіжі в чужі руки!). З учит. збором і дирекцією ґімназії повна гармонія. Крім тав. податкової секції і забавової утворено ще й секцію помочі для бідних учнів. Ця секція розвинула вже також додатну діяльність. Жертвенність на цілі Кружка була невелика. Місячне оподаткування приносило що-найвище 200 зол. По інституціях були пушки „Р. Школи". Організація йшла пиняво, бо не було орґаніззатора. Кружок в Яворові є повітовий, має 7 сільських живих кружків і 6 нових, що щойно творяться. Були й анкети у справі тав. урядової мови в ґімназії, української мови у промисловій школі та у справі фреквенції в ґімназії і народній школі ім. Т. Шевченка. Відбулися дві серії викладів, разом 18 викладів. Учасників від 30—60 на кожному. Відбулися два курси для анальфабетів: на Мал. Передмістю і біля Гірної Церкви. На присілках найближчих сіл не вдалися такі курси. Відбулося шкільне віче (реф. д-р Стахів зі Львова) й віче в Черниляві у справі переміни місцевої школи на утраквістичну. Зроблено 11 рекурсів у справі утраквізації, але тільки декуди є успіхи, бо звичайно нема на них відповіди. Місцевий староста заборонив був останню збірку на цілі Товариства, а Повітовий Виділ посчеркав руками шовіністів преліміновані суми на цілі УПТ. у громадських бюджетах. Опісля проф. М. Пушкар здав звіт касієра. Довги Кружка зросли того року — відповідно до конечних видатків. Подрібне зображення приходів і розходів змалювало невідрадний фінансовий стан товариства. Дир. ґімназії д-р М. Терлецький здав звіт з діяльности дирекції ґімназії. Цього року минає 20 літ існування заведення. На жаль, фреквенція невелика. Сам Яворів висилає до ґімназії тільки 52 учнів, а яворівський повіт 51. „Дешева Бурса" також тут не багато помогла. Решта учнів з інших повітів. Поза звичайними заняттями були ще в ґімназії студентські установи: драматичний гурток, де виголошено 21 викладів, нераз з меґаскопом, читальня, драматичний гурток, пласт, спортовий гурток, дальше були клясові організації. Стан науки добрий, хоч відзначених багато нема. До І. кляси цього року післало громадянство дещо більше, як попереднього року. Гімн. бібліотека має 1380 томів, учительська 641 томів. Проф. Е. Яворовський здав звіт з бібліотеки У. П. Т. в Яворові за час від 4. X. 1926 до 4. X. 1927 р. Бібліотека зросла за звітовий рік о 726 томів і збільшилася о 160 читачів. Сьогодні в ній 302 читачів і 4734 творів у 9880 томах. За звітовий рік позичено 8591 томів, а за весь час істнування бібліотеки від 4. X. 1925 р. — 14.571 томів. Богато творів закупила бібліотека власними фондами, а дещо творів подарували жертводавці, з котрих найщедрішим як дир. І. Літинському, о. Л. Залітачеві й іншим належиться прилюдна подяка. Бібліотека видрукувала свій катальоґ у друкарні оо. Василіян в Жовкві. Потім на внесення контр. комісії і по дискусії уділено уступаючому виділові одноголосно абсолюторію. В дискусії звернено головну увагу на фінанси Товариства (проф. Бурко, дир. Власійчук О.). Тої самої справи доторкали й інші промовці (проф. Назаревич, маґ. фарм. Осідач); шкільну справу обговорили пп. Саварин і Е. Яворовський. Опісля вибрано нову старшину — майже в тім самім складі, що й попередня. Дальше вибрано делеґатів на Заг. Зїзд Р. Школи у Львові й ухвалено декілька дезідератів для будучої старшини і її праці. Як бачимо, праця Кружка У. П. Т. в Яворові дуже інтенсивна і приносить чималі плоди. Аж приємно бути на Зборах, де всі перейняті одним духом, одним почуттям єдности і бажанням праці на користь українського народу. Часи давніх непорозумінь минули в Яворові безслідно. Побажати би, щоби така атмосфера, яка є тепер в Яворові, тревала якнайдовше на добро і славу Яворова й цілого повіту.

Н.

Ширіть наш часопис!

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Гетьманська Управа Обєднаних Хліборобських та інших Клясових Організацій бажаючи встановити правду, просить Вас ласкаво не відмовити помістити у Вашій поважаній газеті цих кілька слів. У берлінській газеті *„Die Welt am Montag"*, а за нею і в багатьох інших, у числі яких і у Вашій, було надруковано, що в Мюнхені відбулася конференція російських, українських, німецьких і мадярських монархістів, де приймав участь Пан Гетьман і де були вироблені не тільки взаємовідношення між ріжними національностями, що заселюють територію бувшої російської держави, але навіть вироблений майбутній титул Гетьмана. Гетьманська Управа рахує своїм обовязком категорично заявити, що нічого подібного не було та що все це пуста вигадка.

Прошу прийняти вислови глибокої для Вас пошани

Голова Гетьманської Управи
Кочубей

Берлін, 29. X. 1927.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.